

Aan:
College van Burgemeester en Wethouders,
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

Alphen aan den Rijn, 6 augustus 2018,

Onderwerp: Advies over Uitvoeringsplan Senioren

Geacht College,

Op 17 juli 2018 heeft u aan de Cliëntenadviesraad van de gemeente Alphen aan den Rijn het verzoek gedaan om over het uitvoeringsplan Senioren, onderdeel van het Programma Blijvend Thuis, te adviseren. Graag maken wij gebruik van deze mogelijkheid. Wij zijn blij met de mondelinge toelichting, die door de betrokken ambtenaren aan enkele leden is gegeven op donderdag 26 juli.

Met waardering hebben we kennis genomen van het uitgebreide en gedetailleerde uitvoeringsplan. We zijn onder de indruk van de concrete uitvoeringsplannen 2018-2021, zowel per gebied als gebiedsoverstijgend.

Maar naast al deze plannen willen we benadrukken dat onze senioren het **meest gebaat zijn met respect en positieve aandacht**. Laat dat altijd de leidraad zijn bij de uitvoering van deze plannen. Het bekende adagium is ook hiér: **hoe zou je zélf behandeld willen worden**.

Daarnaast adviseren we u om optimaal gebruik te maken van het **programma Langer Thuis** dat minister de Jonge onlangs heeft gepresenteerd. Als grote gemeente kunt u pro-actief deelnemen aan de plannen van de overheid en een succesvol beroep doen op de daarvoor gereserveerde financiële middelen.

Wij zijn verheugd om te lezen dat de gemeente de **regie** gaat voeren. Volgens ons is het namelijk uitermate belangrijk voor externe partijen, die uitvoerder zijn, dat heel duidelijk is dat de gemeente de spelregels bepaalt en ook toetst of de gevraagde kwaliteit geleverd wordt.

- Als **advies** geven wij u mee dat wij graag een nadere uitwerking zien hoe de gemeente deze regietaak op zich gaat nemen en op welke factoren getoetst en gecontroleerd gaat worden.

Op pagina 12 van het uitvoeringsplan lezen wij dat de gemeente de regie neemt op sturing en samenhang. Het gaat hierbij expliciet om een **verbinding** tussen de beleidsterreinen wonen, welzijn en zorg.

- Graag zijn wij hiervan een nadere uitwerking van deze rol van de gemeente en wij zijn benieuwd naar concrete actie op dit gebied en de financiële onderbouwing hiervan.

In het uitvoeringsplan is een viertal speerpunten beschreven en het plan geeft een beschrijving weer wat er per gebied op dit moment aanwezig is of opgepakt kan worden.

Speerpunten

In het plan worden 4 speerpunten benoemd namelijk:

- Wonen en woonomgeving
- Ondersteuning en zorg
- Technologie
- Informatievoorziening en bewustwording

Onderstaand kunt u per onderdeel onze vragen, adviezen en opmerkingen lezen.

Wonen en woonomgeving

Het speerpunt **wonen** maakt **geen** onderdeel uit van dit uitvoeringsplan. Wij betreuren dit zeer omdat dit een onmisbaar element is in de visie op het seniorenbeleid.

De ambtenaren hebben toegezegd dat het plan voor Wonen (andere afdeling) later dit jaar opgesteld gaat worden en onderdeel gaat zijn van dit uitvoeringsplan.

De onderliggende vragen zijn nu:

- Gaat dit plan in samenwerking met de ambtenaren van het Sociaal Domein worden opgesteld?
- Voldoet het aan de eisen die nodig zijn vanuit het Sociaal Domein?
  - Zijn de woonruimtes voldoende toegankelijk?
  - Zijn de woningen bewoonbaar voor mensen met een beperking?
  - Liggen de woonruimtes nabij een winkelcentrum?
  - Is eerstelijnszorg op loopafstand aanwezig?
- Hoe gaat de Gemeente in zo' n korte tijd voor woonruimte zorgen, nu al veel beschikbare percelen een andere bestemming hebben gekregen dan seniorenhuisvesting ?
- Gaat de gemeente in gesprek met zorgpartners, zoals Activite, om de locatie De Vrienden overeind te houden ?
- Hoe gaat de gemeente senioren stimuleren om ook daadwerkelijk te gaan verhuizen naar seniorenwoningen, aangezien die vaak een hogere huur hebben dan de huidige woning, de kosten en inspanning van verhuizing oudere mensen belemmert in de wens en de wil te gaan verhuizen ?

Ondersteuning en zorg

Bij dit speerpunt is duidelijk zichtbaar dat er verschil is tussen de wijken. In Rijnwoude wordt reeds veel gedaan door en met vrijwilligers. Dit speerpunt laat de kracht zien van een dorp.

TOM wordt nu ook al ingezet voor ondersteuning in de wijken van Alphen. In deze opsomming is goed te zien hoeveel vrijwilligers ingezet worden. Wij vinden het aan de ene kant mooi dat mensen er zijn voor een ander. Aan de andere kant is het draaien op vrijwilligers kwetsbaar. Veel vrijwilligers zijn nu in de 3de levensfase, 55-75 en behoren over een aantal jaar zelf tot de groep 75+. Als enkel wordt gebouwd en gerekend op vrijwilligers is dit los zand voor het gehele plan.

- **Ons advies is om naast de vrijwilliger, die vaak ook al mantelzorger is, een betaalde kracht als achtervang beschikbaar te hebben.** Wij bedoelen dan niet iemand op kantoor maar een medewerker die ook “veldwerk” doet. Een knelpunt is bijvoorbeeld de zomervakantie. Juist dan hebben ouderen behoefte aan gezelschap terwijl de vrijwilliger dan ook met vakantie is.
- **De mogelijkheden voor respijtzorg dienen op verschillende manieren te worden uitgebreid en ook betaalbaar te worden gehouden.** In het geval van zwaardere zorgverlening (gevorderde dementie en/of lichamelijke beperkingen) is de inzet van vrijwilligers absoluut ongeschikt.
- Daarnaast neemt een vrijwilliger vaak de zorgen mee naar huis en is niet in staat om de **broodnodige zorg op te schalen. Welke actie wordt hierop ingezet?**
- Wij geven u het advies om in contact te gaan met zorgpartners. Deze zorgpartners zijn nu verspreid over TOM, nl ActiVite en WijdeZORG, maar ook over het contract dat gesloten is over de **huishoudelijke ondersteuning**.
- Tijdens dit gesprek kunnen nadere afspraken worden gemaakt over:
  - signaleringsfunctie, wordt deze echt op de goede manier ingevuld
  - mantelzorg, krijgen de mantelzorgers de ondersteuning die ze nodig hebben
  - dagbesteding, wordt er altijd dagbesteding aangeboden als de huishoudelijke hulp dit signaleert.

- respijtzorg, wordt dit voldoende bekend gemaakt dat dit mogelijk is.
  - ouderen mishandeling, is Alphen aan den Rijn nu écht **seniorproof**.
- Verder adviseren wij u om met een **vast aanspreekpunt** te gaan werken. Het is anders te verwarrend en onduidelijk.
  - In andere gemeenten zijn er projecten waarbij bijvoorbeeld **studenten** tegen een kleine (onkosten)vergoeding of lagere kamerhuur zich over senioren ontfermen. Kan dit soort projecten ook in Alphen worden opgestart?
  - Ook maken wij ons zorgen om de toename van **particuliere thuiszorg-initiatieven** die buiten het gezichtsveld van de gemeente vallen. Hoe worden deze medewerkers bereikt als het gaat om signalering, opschaling van de zorg of bestrijding ouderen mishandeling?
  - Op pagina 20 van het stuk lezen wij dat het **verlies van mobiliteit** een belangrijke oorzaak is van eenzaamheid onder ouderen. Zoals wij al eerder hebben geadviseerd, is de kwaliteit van de dienstverlening van de Regiotaxi hier mede oorzaak van.
Wij adviseren u dus ook om te investeren in nieuwe initiatieven om de mobiliteit van ouderen zo groot mogelijk te maken, maar ook de druk op de regiotaxi op te voeren om betere resultaten neer te zetten.

Contracten/subsidietenders

Het valt ons op dat instanties als TOM in de buurt en Participe in dit Uitvoeringsplan veel taken en verantwoordelijkheden toegeschoven krijgen, terwijl ook op andere vlakken binnen het Sociaal Domein hun werk toeneemt. Zijn deze instanties in staat om de nieuwe taken uit te voeren, hebben zij daar voldoende gekwalificeerd personeel voor en de financiële middelen?

Technologie

ICT is niet voor elke senior een alledaags gebruiksmiddel. Ook is het niet meer voor iedereen te leren. Er zijn sectoren binnen de Gemeente die dit wel vaak als uitgangspunt hebben. De veel gemaakte opmerking is: “Dat kan digitaal, of kijk maar op de website.”

Zorginstantie ActiVite heeft een pilot gedraaid met “zorg per tablet”, die weer is stopgezet wegens onvoldoende resultaten. (Zie pagina 25). Bovendien is het in het kader van de eenzaamheidsbestrijding onwenselijk de zorg grotendeels digitaal te gaan uitvoeren, terwijl er juist behoefte is aan **menselijk contact**.

Wij vragen U als College en uit respect voor onze ouderen hiermee rekening te houden en bij financiële inzet hiervoor uiterst terughoudend te zijn. Het geld hiervoor gereserveerd op pagina 42 kunt u beter besteden aan verbetering en uitbreiding van de huishoudelijke hulp in onze gemeente. Met name voor de groep mensen in de vierde leeftijdsfase is investeren in ICT-toepassingen zeer ongewenst. Op het gebied van applicaties voor medicijn-inname en bloedwaardemetingen bestaan al vele mogelijkheden, die bovendien onder verantwoordelijkheid van de Zorgverzekeraars vallen en niet van de gemeente. Wanneer ICT-ontwikkelaars als Microsoft of Google brood zien in ICT-toepassingen voor de groep 85+ en binnen het kader Wmo, dan zijn zij financieel daadkrachtig genoeg om dit zelf te financieren en is een bijdrage hiervoor van de gemeente niet relevant.

Financiën

Het financiële plaatje op pagina 42 roept bij ons de volgende vragen op:

- Zijn de bedragen gebaseerd **op verricht onderzoek naar de financiële behoeften** voor de uitvoering van het plan, of zijn zij **gebaseerd op de beschikbare middelen**?
- Graag zouden wij **concrete plannen en acties** met bijbehorende begrotingen voor de komende jaren zien, zodat het gereserveerde geld niet verdwijnt in niet-inzichtelijke potjes die niet rechtstreeks ten goede komen aan de senioren in onze gemeente.
- Het verontrust ons dat de **dekking** van de middelen tot 2021 onttrokken wordt aan de afbouwregeling zorginfrastructuur. Kunt u ons uitleggen en geruuststellen dat dit uitvoeringsplan feitelijk niet wordt betaald uit gelden die al eerder voor senioren waren bedoeld?

- Wij missen het **onderdeel wonen** en hebben geen inzicht in de beschikbare middelen.
- Door het missen van dit onderdeel kan het noodzakelijk zijn dat er meer geld nodig is voor de andere speerpunten. Dit is nu niet zichtbaar.
- Verder adviseren wij u als het gaat om het aanbod van ondersteuning zoals respijtzorg hier wel financiële middelen voor aanwezig zijn.

Informatievoorziening en bewustwording

Wij adviseren u als College om **reeds dit najaar een dag te organiseren** waar de betrokken groepen in overleg kunnen gaan over hoe het staat met de voorzieningen voor senioren en om te inventariseren wat de woonwensen en overige behoeftes zijn. Deze woonwensen kunnen dan als input dienen voor het speerpunt wonen. Dit sluit prima aan bij het programma Langer Thuis van minister de Jonge waar gemeenten wordt opgedragen met de woonopgave voor senioren aan de slag te gaan.

Het initiatief om huis aan huis een **jaarlijkse krant** te verspreiden met relevante informatie voor senioren én hun netwerken juichen we van harte toe. Zorg dat in deze krant, naast de professionals, ook de senioren én de vrijwilligers en mantelzorgers ruimschoots aan het woord komen.

Vervolg

Als cliëntenadviesraad blijven wij graag betrokken bij de verdere uitwerking en het vervolg op dit uitvoeringsprogramma. Wij hopen verder dat u onze adviezen ter harte neemt en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Kees Slingerland,

Voorzitter Cliëntenadviesraad